

Marko Nurmikolu

Eduskunnan talousvaliokunta
HE 147/2024 vp

Lausuntopyyntö:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Kuntaliitto ry kiittää talousvaliokuntaa kutsusta tulla kuultavaksi hallituksen esityksestä HE 147/2024 vp ja antaa asiassa kirjallisen lausunnon.

Esityksen tarkoituksena on edistää merituulivoimaa talousvyöhykkeellä, selkeyttää talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on myös, että Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeiden sääntely ei poikkeaisi toisistaan, ellei poikkeamiselle ole perusteltua syytä.

Kuntaliitto pitää kannatettavana, että talousvyöhykkeellä suunniteltua merituulivoimatuotantoa ja siihen mahdollisesti liittyviä muita teollisia tuotantoja, kuten vetyteollisuutta, varten säädetään oma laki sekä täydennetään olemassa olevaa Suomen talousvyöhykkeestä annettua lakia tarvittavin osin.

Talousvyöhyke ei ole oikeudellisesti minkään kunnan aluetta eikä kuntien toimivalta lähtökohtaisesti ulotu talousvyöhykkeelle. Kunnat osallistuvat kuitenkin talousvyöhykkeen aluesuunnitteluun maankäyttö- ja rakennuslain 8 a luvun mukaisten merialuesuunnitelmien kautta. Merialuesuunnitelman laatimisesta ja hyväksymisestä vastaavat ne maakuntien liitot, joiden alueeseen kuuluu aluevesiä. Lisäksi tuulivoimalat talousvyöhykkeellä liittyvät monin tavoin kuntien alueisiin aluevesillä sekä mantereella.

Talousvyöhykkeellä tapahtuvan tuulivoimatoiminnan vaikutukset rantakuntiin tulee riittävästi arvioida. Yhteensovittaminen aluevesien ja rannikkoalueiden kaavoitukseen ja muuhun alueiden käyttöön tulee ottaa huomioon

tuulivoimaa suunniteltaessa talousvyöhykkeelle kuntien rajojen lähistölle. Tuulivoimapuistojen yhteisvaikutuksissa tulee huomioida molemmin puolin kuntarajaa olevat hankkeet. Lisäksi kuntien satamien kanssa tulee olla riittävästi vuorovaikutuksessa, että tuulivoimarakentaminen ja huolto saadaan koordinoitusti hoidettua. Voimaloiden edellyttämät voimajohdot tulisi huomioida tuulivoimapuistoja suunniteltaessa. Kaapelien ja putkien vaikutukset elinkeinoihin ja virkistykseen sekä niiden vaatimat maa-alat mantereella tulee suunnitella yhdessä kuntien kanssa. Tuulivoimaloiden vaatimat johdot tuovat haitat kuntien alueille ilman kunnan kompensatiota.

Hallitusohjelman mukaisesti tuulivoimaloiden kiinteistöverotuskäytännöt tulee synkronoida kilpailuneutraaleiksi. Kiinteistöverotuksen piiriin tulisi saattaa Suomen talousvyöhykkeellä olevat rakennukset ja rakennelmat. Vaikutukset kuntiin tulee tässä yhteydessä huomioida muun muassa siten, että kunnat saavat osan talousalueen kiinteistöverotuotoista.

Esityksen valmistelun yhteydessä tunnistettiin tarve talousvyöhykkeen rakentamisvaatimusten tarkentamiselle sekä tuulivoimaloiden purkamisen varmistavien menettelyiden luomiselle. Nämä menettelyt eivät sisälly nyt edotettuihin säädöksiin. Kuntaliiton mielestä kaikki tuulivoimaloiden edellyttämät lupamenettelyt talousvyöhykkeellä olisi tullut käsitellä hallituksen esityksessä yhtenä kokonaisuutena. Tämä olisi helpottanut sekä toimijoiden että viranomaisten mahdollisuutta arvioida ehdotusta, sen vaikutuksia ja sen toimivuutta.

Lakihankkeessa on tunnistettu tarve rakentamisen teknisten vaatimusten ja turvallisuuden huomioimiselle ja niitä koskevien säännösten tuomiselle talousvyöhykkeelle sovellettaviksi. Samalla olisi tarpeen ratkaista tuulivoimaloiden purkamista koskevat kysymykset. Asiaa koskevia säännöksiä ei ole kuitenkaan lakihankkeen aikataulusta johtuen sisällytetty esitykseen. Kuntaliitto muistuttaa, että tuulivoimaloiden rakentamisen lupamenettelyt ja valvonta olisi mahdollista hoitaa kuntalain 7.2 §:n mukaisena toimeksiantotehtävänä.

Ehdotuksen mukaan on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säilyttää merialue-suunnitelmien nykyinen asema ohjaavina, muttei sitovina. Oikeusvaikuttavuus nähdään esityksessä riskinä talousvyöhykkeellä, koska talousvyöhykkeestä on vähemmän tietoa saatavilla suunnitelmaa varten kuin aluevesistä ja merialue-suunnitelmia päivitetään vain muutaman vuoden välein. Merialuesuunnitelmien muuttaminen sitoviksi ja oikeusvaikutteiseksi talousvyöhykkeellä olisi tarkoittanut myös sitä, että merialuesuunnitteluprosessiin tulisi lisätä muutoksenhakumahdollisuus. Kuntaliitto katsoo, että merialuesuunnitelmien ohjaavuutta talousvyöhykkeen tuulivoimarakentamisessa tulisi lisätä. Tämä voitaisiin tehdä joko muutoksilla maankäyttö- ja rakennuslakiin (1.1.2025 alkaen

alueidenkäyttölaki) tai edellyttämällä talousvyöhykkeelle annettavista vesitalousluvulta merialuesuunnitelmanmukaisuutta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Marko Nurmikolu
Johtava juristi